

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Şirk kelimesi, “şerike” fiilinden masdardır. “Şirk” ve aynı kökten gelen şirket, müşâreket, sözlükte; mülk ve saltanatla ortak olmak demektir. Aynı kökten gelen ‘eşreke’ fiili, ortak koşmak, ortak olmak anlamına gelir. Ortak koşana ise “müşrik” denir.

İstilahta ise şirk, Allah’a zatında, sıfatlarında ya da fiillerinde denk tutmak, ortak koşmaktır. Allah’tan başka bir ilah tanımak, ibadetlerini Allah’tan başkasına yöneltmek, Allah’ın sıfatlarını inkar etmek ya da Allah’a ait olan sıfatları ve yetkileri Allah’tan başkasına vermek şirktir.

Kur’an’ın ifadesine göre şirk zulümlerin en büyüğüdür. Zira Allah’a şirk koşan bir kimse öncelikle yaradanına karşı haddini aşmış ve zulmetmiştir. Bakınız Allahu Tealâ şöyle buyurmaktadır:

“Lokman, oğluna öğüt vererek: ‘Ey oğulcuğum, Allah’a eş koşma. Doğrusu O’na eş koşmak büyük haksızlıktır, zulümdür’ demişti.” (31/Lokman, 13)

Aynı zamanda şirk günahların en büyüğüdür. Zira Allahu Tealâ şirk hariç dilerse kişinin bütün günahlarını affedebileceğini ancak şirk asla affetmeyeceğini söylemektedir:

“Şüphesiz Allah kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışında dilediğini bağışlar. Allah’a ortak koşan, muhakkak ki, derin bir sapıklığa düşmüştür.” (4, Nisa/116)

Ebû Zer’in (radiyallahu anhu) rivâyet ettiğine göre Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: “Cebrail bana gelerek; ‘Ümmetinden kim Allah’a herhangi bir şeyi şirk koşmadan ölürse cennete girer müjdesini verdi.’ Ben, (hayretle) zina ve hırsızlık yapsa da mı? diye sordum. “Evet, hırsızlık etse de, zina yapsa da” cevabını verdi. Ben tekrar: ‘Yani hırsızlık etse, zina yapsa da mı?’ dedim. “Evet, bunları yapsa da (Cennete girecektir)” buyurdu. Ben aynı soruyu dördüncü defa sorunca; “Ebû Zer’in burnu sürülse de Cennete girecektir” buyurdu.¹

Bununla beraber şirk kişinin dünyada hayır olarak yaptığı bütün amellerini boşa çıkaran bir fiildir. Şirk koşan bir kimse, ne kadar çok salih amellerde bulunsun da, ne kadar çok ibadet etse de yapmış olduğu amellerin Allah katında hiçbir geçerliliği olmayacaktır. Bakınız Allahu Tealâ şöyle buyurmaktadır:

“Andolsun ki, sana da, senden öncekilere de şu vahyedildi: ‘Yemin ederim ki, eğer şirk koşarsan bütün çalışmaların boşa gider ve mutlaka kendine yazık edenlerden olursun.’” (39, Zümer/65)

İbn-i Teymiye şirk iki kısma ayırarak şöyle açıklar:

1- Uluhiyette şirk: Kişinin ibadetinde, sevgisinde, korkusunda, ümidinde ve sığınmasında Allah’a ortak koşmasıdır. Bu tevbe edilmedikçe Allah’ın bağışlamayacağı bir şeydir. Resulullah’ın Arap müşrikleri ile savaşması da bu sebeptendir. Çünkü onlar uluhiyette Allah’a şirk koşmuşlardır. Allahu Tealâ şöyle buyurmaktadır:

“İnsanlardan kimi de Allah’tan başka şeyleri O’na eş tutuyorlar da onları, Allah’ı sever gibi seviyorlar. Oysa iman edenlerin Allah sevgisi daha kuvvetlidir. O zulmedenler, azabı görecekları zaman bütün kuvvetin Allah’a ait olduğunu ve Allah’ın azabının gerçekten çok şiddetli bulunduğunu keşke anlasalardı.” (2 Bakara/165)

“İyi bil ki, halis din ancak Allah’ındır. O’ndan başka birtakım dostlar tutanlar da şöyle demektedirler: ‘Biz onlara sadece bizi Allah’a daha çok yaklaştırsınlar diye ibadet ediyoruz.’ Şüphe yok ki Allah, onların aralarında ihtilaf edip durdukları şeyde hükmünü verecektir. Herhalde yalancı ve nankör olan kimseyi Allah doğru yola çıkarmaz.” (39 Zümer/3)

Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) Husayn’a “kaç ilaha tapıyorsun” deyince o “altı tanesi yerde bir tanesi de gökte olmak üzere yedi ilaha tapıyorum” diye cevap verdi. Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) “isteyerek ve korkarak taptığın hangisidir” deyince o “gökte olandır” karşılığını verdi.”²

2- Rububiyet şirk: Allah hükümler ve müdebbir, veren ve alan, zarar ve fayda veren, alçaltan ve yücelten, her türlü eksiklikten münezzeh olan rabtir. Her kim veren ve alanın, zarar ve fayda verenin

¹ Müttefekun Aleyh

² Tirmizi, Daavat 36

yükselten ve alçaltanın Allah'tan başkası olduğuna inanırsa Allah'ın rububiyetine şirk koşmuş olur. Fakat kişi bu şirkten kurtulmak isterse örnek olarak kendisine ilk verenin kim olduğunu düşünsün. Verdiği nimetlerden dolayı O'na şükretsin. Kendisine kimin iyilik yaptığını düşünsün ve buna karşılık versin. Nitekim Resulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*), "Her kim size iyilik yaparsa onu mükafatlandırın. Verecek bir mükafat bulamadığınız zaman onun için dua edin. Göreceksiniz ki, onu mükafatlandırmışınızdır" buyurmaktadır.³

Nimetlerin hepsi yüce Allah'ındır. O şöyle buyurmaktadır:

"Sizde nimet namına ne varsa hep Allah dandır. Sonra size sıkıntı dokununca Allah'a feryad edersiniz." (16 Nahl/53)

İbn-i Teymiye, bu iki çeşit şirkten başka gizli şirk olarak adlandırdığı üçüncü bir şirkten daha bahseder ve onu şöyle tanımlar:

"Gizli şirke gelince, bu hemen hemen hiç kimsenin kurtulamadığı bir şeydir. Allah ile beraber başkasını sevmek gibi. Şayet kişinin Allah'ı sevmesi peygamberleri, salihleri ve salih amelleri sevmesi gibiyse bunun konuyla bir alakası yoktur. Çünkü bu Allah sevgisinin hakikatine işaret eder. Zira sevginin hakikati sevileni, onun sevdiğini sevmek, onu sevmediğini de sevmemektir. Her kimin sevgisi gerçek ise sevdiğine muhalefet etmez. Çünkü muhalefet sevgiliye bağlılığın eksikliğindendir. Allahu Tealâ'nın şu sözü buna işaret etmektedir:

"De ki, siz gerçekten Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki, Allah da sizi sevsin ve suçlarınızı bağışlasın. Çünkü Allah çok esirgeyici ve bağışlayıcıdır." (3 Ali İmran/31)

Gizli şirk ise; kişinin Allah'tan korkmakla beraber başkalarından da korkması ve bu korkunun orantılı olarak çoğalıp azalmasıdır. Gizli şirk ümmet içinde karıncanın yürüyüşünden daha gizlidir. Bu şirkten kurtulmanın yoluda Allah'a karşı ihlaslı olmaktır. İhlas ise ancak zühden sonra gerçekleşir. Züht ise takvasız olmaz. Takva ise, emir ve nehiylere hakkıyla uymaktır."⁴

Bazı İslam alimleri şirkin kısımlarını şöyle izah etmişlerdir:

Şirk'ul İstiklal: Birbirinden bağımsız ayrı ayrı işleri gören iki ilahın varlığını kabul etmektir. Mecusilerin iyilik tanrısı ve kötülük tanrısı olarak yaptıkları ayırım bunun en güzel örneğidir.

Şirk'ut Takrib: Bu Allah'a kendilerini yaklaştıracaklarını zannederek bir takım putlara ibadet etmektir. Cahiliye döneminde Araplar Allahu Tealâ'ya iman ederler ancak putlara ibadet ederek kendilerinin Allah'a yaklaşacaklarını sanmaları bu tarifte kullanılır.

Şirk'ut Taklid: Bu atalarının izinden gitmek suretiyle Allah'tan başkasına ibadet edenleri isimlendirmek için kullanılır.⁵

İslam alimlerinin şirk kavramını bu şekilde bölümlendirmeleriyle birlikte şirk çok değişik şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Bugün yaşadığımız çağda şirkin en bariz ve en görünen örneği hakimiyet noktasındadır.

Hakimiyet şirki, kişinin Allah'ın indirdiği ile hükmetmemesi, Allah'ın indirdiği kanunları bırakıp yeni kanun ve yasalar çıkarması, Allah'tan başka ya da Allah ile beraber mutlak bir kanun koyucunun varlığına inanması, Allah'ın kitabını bırakıp tağutların kanunlarıyla hükmolunmayı istemesidir. Yine Allah ve Rasulü'nün hükmünden razı olmamak, Allah'ın haram kıldığı şeyleri helal saymak, Allah'ın haram kıldığı şeyleri ise helal saymak hakimiyet şirkinin en belirgin örneklerindendir. Allahu Tealâ şöyle buyurmaktadır:

"Yoksa onların birtakım şirk koştukları ortakları mı var ki, Allah'ın izin vermediği şeyleri, dinden kendilerine teşrî ettiler (bir şeriat/dinî kural kıldılar)." (42, Şûrâ/21)

"Hüküm, yalnızca Allah'ındır. O, kendisinden başkasına kulluk etmemenizi emretmiştir. Dosdoğru olan din işte budur; ancak insanların çoğu bilmezler." (12, Yûsuf/40)

"O, kendi hükümranlığına kimseyi ortak etmez." (18, Kehf/26)

³ Nesai, Zekat 72, Ebu Davud, Zekat 38

⁴ İbni- Teymiye Külliyyatı 1/164

⁵ Yusuf Kerimoğlu, Kelimeler ve Kavramlar

"Hayır, Rabbine andolsun ki aralarında çıkan anlaşmazlık hususunda seni hakem kılıp sonra da verdiği hükümden içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın (onu) tam mânâsıyla kabullenmedikçe iman etmiş olmazlar." (4/Nisâ, 65)

Yine şirkin bir diğer çeşidi, kişinin mü'minleri bırakıp kafirleri dost edinmesi, mü'minlere karşı müşriklere yardımda bulunmasıdır ki, bu da kişiyi İslam'dan çıkarıp müşriklerden kılmaktadır. Zira velî ve dost edinmek sevgi, güven ve yardım bekleme duygularının bir araya gelmesinden oluşur. Allah, Kur'an'da velî, dost ve yardımcı olarak kendisinin yeterli olduğunu belirtir:

"Allah sizin düşmanlarınızı sizden daha iyi bilir. Velî (gerçek bir dost) olarak Allah yeter, bir yardımcı olarak da Allah kâfidir." (4, Nisâ:45)

İnsan için Allah'tan başka gerçek anlamda dost ve yardımcı yoktur.

"Gerçek şu ki, göklerin ve yerin mülkü Allah'ındır; diriltir ve öldürür. Sizin Allah'tan başka veliniz ve yardımcınız yoktur." (9, Tevbe/116)

Kâfirleri dost tanıyıp, müslümanları sevmemek ise apaçık bir şirktir:

"Ey iman edenler! Yahudilerle, hristiyanları dost edinmeyin. Onlar birbirlerinin dostlarıdır. İçinizden kim onları dost edinirse, o da onlardandır." (5, Mâide/51)

"Ey iman edenler! Sizden önce Kitap verilenlerden dininizi oyuncak ve eğlence yerine tutanları ve kâfirleri dost edinmeyin. Eğer gerçek müminlerden iseniz Allah'tan korkun." (5, Mâide/57)

Bugün karşılaştığımız diğer bir şirk çeşidi ise, Allah'a yakınlaşma umuduyla Allah'ın yaratıklarını vesile ve vasıta edinmektir. Kişilerin Allah'a daha yakın olma maksadıyla, Allah'tan başkalarına yönelmeleri onlara dua etmeleri, kendileri ile Allah arasında başkalarını vasıta tayin etmeleri, dileklerini ve isteklerini Allah'a değil de bu vasıtalara yöneltmeleri bugün karşılaştığımız bariz şirk çeşitlerindendir. Allahu Tealâ şöyle buyurmaktadır:

"Dikkat et, hâlis din Allah'ındır. O'nu bırakıp kendilerine birtakım dostlar edinenler, 'onlara, bizi Allah'a yaklaştırsınlar diye kulluk ediyoruz' derler." (39, Zümer/3)

"Onlar Allah'ı bırakıp kendilerine ne zarar ne de fayda verebilecek şeylere tapıyorlar ve 'bunlar, Allah katında bizim şefaathımızdır' diyorlar. De ki: 'Siz Allah'a göklerde ve yerde bilemeyeceği bir şeyi mi haber veriyorsunuz? Hâşâ! O, onların şirk/ortak koştukları her şeyden uzak ve yücedir." (10, Yûnus/18)

Diğer bir şirk çeşidi ise ibadet şekillerinden her hangi birisini Allah'tan başkasına yapmaktır. Allah'tan başkasına secde etmek, Allah'tan başkası adına kurban kesmek, Allah'tan başkasına duâ etmek gibi fiiller tevhidi bozan şirk amellerindendir. Allahu Tealâ şöyle buyurmaktadır:

"De ki, şüphesiz benim namazım, ibadetlerim, hayatım ve ölümüm yalnız alemlerin Rabbi olan Allah içindir." (6, En'âm/162)

"Ancak Sana ibâdet/kulluk eder, ancak Senden yardım ister, medet umarız (Ey Allah'ım!)" (1, Fâtiha/5)

"Allah ile beraber başka bir ilâha yalvarıp yakarma, sonra azaba uğratılanlardan olursun." (26, Şuarâ/213)

"Allah'tan başkasına (yalvarıp) duâ edenden daha sapık kim vardır? Yalvardıkları o kimseler kıyâmet gününe kadar onlara cevap veremezler ve onların duâlarından habersizdirler." (46, Ahkaf/5)

Bilinmelidir ki şirkin çeşitleri yukarıda bahsettiğimiz şeylerle sınırlı değildir. Ancak biz burada çağımızda karşılaştığımız en bariz şirk çeşitlerini vermeye çalıştık. Bu saydığımız büyük şirk çeşitlerinin dışında bir de küçük şirk vardır ki, şirkin bu çeşidi büyük günahlardan daha büyüktür ancak sahibini ebedi olarak cehennemlik yapan bir şirk değildir. Riya, yani rızâsı için yapılması gereken bir ibâdeti Allah'tan başkası için yapmak, Allah'tan başkası adına yemin etmek, zarardan uzaklaştırmak için manevî sığınak olarak Allah'ın dışında bir şey kabul etmek adına nazar boncuğu gibi şeyler takmak gibi fiiller küçük şirkin örneklerindendir. Şirk kavramını Seyyid Kutub'un şu mükemmel yorumu ile noktalamak istiyorum. Allahu Tealâ şöyle buyuruyor:

"Onların çoğu Allah'a ortak koşmaksızın O'na inanmazlar." (12, Yusuf/106)

Bu ayetin tefsirinde Seyyid Kutub şöyle demektedir:

“Olayları, olguları ya da kişileri değerlendirirken, yeryüzü kökenli değer ölçütlerini benimseyerek Allah'a ortak koşarlar! Yarar da zarar da Allah'ın elinde olmasına karşın, bunları sadece nedenlere bağlayarak bir tür determinizmle O'na, Allah'a ortak koşarlar! Tek bir olan Allah'ın şeriatını temel almamış bir yönetici ya da yönlendiriciye itaat ederek; Allah'ın gücü dışında bir güce boyun eğmek suretiyle O'na ortak koşarlar! Allah'ın dışında, O'nun kullarından birine umut bağlamakla Allah'a ortak koşarlar! Aslında diğer insanların bir tür beğenisini kazanabilmek amacıyla kendilerini feda ederek Allah'a ortak koşarlar! Bir yarar sağlamak ya da bir zararı bertaraf etmek için cihada katıldıklarında, Allah'dan başkasının rızasını gözeterek Allah'a ortak koşarlar! İbadet sırasında Allah'ın yanısıra, başkalarının da hoşnutluğunu kazanmaya çalışarak Allah'a ortak koşarlar! .. Bu nedenledir ki Peygamberimiz: "İçinizdeki şirk, karıncanın ayak seslerinden bile sessizdir!"

Hadislerde bu gizli şirk ilişkin, başka örnekler de yer almaktadır: Tirmîzî'nin, İbn Ömer'den aktardığına göre, Peygamberimiz şöyle buyurmuştur:

"Allah'dan başkasının adına üstüne yemin eden, Allah'a ortak koşmuştur!"

İmam Ahmed, Ebu Davud ve diğer hadis imamlarının, İbn Mesud'dan aktardıklarına göre Peygamberimiz: "Büyücülük ve muskacılık, şirkdir!" buyurmuştur.

İmam Ahmed'in Müsned adlı eserinde, Ukbe bin Amir'den aktardığına göre, Peygamberimiz şöyle buyurmuştur:

"Muska ya da nazarlık taşıyan, Allah'a ortak koşmuştur!"

Ebu Hureyre'den de şu şekilde bir hadis aktarılır: "Resulullah -salât ve selâm üzerine olsun- şöyle dedi: "Allah buyuruyor ki: "Ben ortaklara en muhtaç olmayan en uluyum. Kim işlediği herhangi bir amelde başkasını bana ortak koşarsa, onun bana koştugu ortakla başbaşa bırakırım."

İmam Ahmed, Ebu Said bin Ebi Fedale'den şu hadisi aktarır: "Resulullah'ın -salât ve selâm üzerine olsun- şöyle dediğini duydum:

"Hakkında en ufak bir kuşku ya yer bulunmayan kıyamet gününde Allah, ilk insandan son insana varana dek herkesi biraraya topladığında bir münâdî; 'Allah için yaptığı bir işte O'na ortak koşmuş kimse varsa, yaptığının karşılığını gitsin o ortak koştugundan istesin! Çünkü Allah, ortaklara en muhtaç olmayan en uludur...' diye seslenecektir.

Yine İmam Ahmed, Mahmud bin Lebid'den şöyle bir hadis aktarmaktadır:

"Resulullah -salât ve selâm üzerine olsun- "Sizin adınıza en çok korktuğum, küçük şirkdir" buyurdular. Çevresindekiler bunun üzerine: "Ey Allah'ın elçisi! Küçük şirk nedir?" diye sordular. O da buna cevap olarak dedi ki: "Riyâdır! Kıyamet gününde insanlar yaptıklarıyla birlikte huzura geldiklerinde Allah onlara: 'Hadi şimdi dünyadayken kendilerine riya yapıp gösterişte bulunduğunuz kimselerin yanına gidin! Bakalım onlar size yaptıklarınızın mükafatını verebilecekler mi!' buyuracaktır."

İnananların kendilerini kollayıp imanlarını koruyabilmeleri için sürekli dikkatli olmaları gereken gizli şirk işte budur.

Bir de gözle görülür apaçık şirk vardır. Bu da yaşama ilişkin herhangi bir meselede Allah dışında herhangi bir kimseye boyun eğilmesidir! Allah'ın şeriatı dışında bir şeriatla yargılanmayı kabul etmektir! -Bunun şirk olduğu tartışma götürmeyecek denli kesindir!- Allah'ın belirlemediği bütünüyle insanların çıkardığı bayramları ya da törenleri benimsemek vb. biçimde herhangi bir geleneği kabullenmektir! Allah'ın bırakacak, Allah'ın buyruğuyla çelişecek bir kıyafet modelini benimsemektir!..

Bu tür konularda, kulların Rabbinin apaçık buyruğunu bir yana bırakarak, kulların çıkardıkları yaygın sosyal bir geleneği benimseme ve kabullenme söz konusu olduğundan, yanlış hareket etme suretiyle işlenen günah sınırlarının da ötesine geçmektedir... Zira böyle bir durumda söz konusu eylem, günah değil, düpedüz şirkdir! Neden diye sorulacak olursa, bu tür bir eylem, Allah'ın buyruğunun tam tersine, Allah dışında bir otoriteye boyun eğmenin göstergesidir! Bu açıdan söz konusu türden bir eylem, oldukça korkunç ve tehlikeli bir iştir.”⁶

⁶ Fi'Zilal-il Kur'an

